

A bankszektor adatkezeléseinek adatvédelmi anomáliái, a digitalizációs törekvések nehézségei

dr. Dunár Ildikó, adatvédelmi tisztviselő

- 1. 6 alapgondolat, tézis ismertetése**
- 2. Mellékletek: az egyes alapgondolatokhoz kapcsolódó példák ismertetése és érvelés**

- 1) Rendkívül szabályozott szektor, szabályozott folyamatokkal, sok dokumentációval, vaskos adatkezelésekkel – de nincs szektor specifikus adatvédelmi szabályozás, lásd egészségügy
- 2) Bizonyos esetben a jogszabály kizárólag az adatkezelési célt jelöli meg, nem az adatkezelést magát írja elő hozzá, illetőleg gyakori hogy hozzájárulásos jogalapot jelöl meg helytelenül

Kép1

- 3) MNB elvárásoknak, ajánlásoknak való megfelelés esetén - nem törvény írja elő az adatkezelést, de a megfelelést az MNB elvárja, jó gyakorlatnak tartja – **VALID CÉLOK, DE az adatvédelmi megfelelés kérdéses**
- 4) Jogos érdek jogalap alkalmazásának szükségességessége:
 - a) a NAIH értelmezése szükségtelenül megszorító, a jogalap használatát ellehetetleníti
 - b) Ez nem lehet egy alapjogi értelemben vett szükségességi-arányossági teszt!!!

Kép2

- 5) Ügyfelek az online ügyintézés érdekében hajlandók a személyes adataik szélesebb körét rendelkezésre bocsátani, kifejezetten igényik ezen banki folyamatok meglétét, így sürgető a megújított szabályozás**
- 6) A különféle hatósági elvárások és az ügyfelek érdekei és akarata között őrlődik a bankok digitalizációs stratégiája**

Kép3

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!

ildiko.dunar@raiffeisen.hu

MELLÉKLET

PÉLDÁK

A szerződések írásbeli alakjára vonatkozó jogszabályok, előírások

- 2005. évi XXV. törvény a távértékesítés keretében kötött pénzügyi ágazati szolgáltatási szerződésekről, különösen a 14 napon belül gyakorolható elállási jog a 6. § szerint
- 2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről, különösen: 6:7. §, 6:82-6:85. §§ (Ptk.)
- 2013. évi CCXXXVII. törvény - a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról, különösen: 141. §, 279. § (Hpt.)
- Az Európai Parlament és a Tanács 910/2014/EU rendelete (2014. július 23.) a belső piacon történő elektronikus tranzakciókhoz kapcsolódó elektronikus azonosításról és bizalmi szolgáltatásokról, valamint az 1999/93/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről, különösen: 26. cikk (eIDAS rendelet)
- MNB állásfoglalások és tájékoztató:
 - Állásfoglalás az ügyfelekkel kötött szerződések alaki követelményeivel kapcsolatos jogszabályi előírások értelmezésével összefüggésben (2016. márc. 24.)
 - Állásfoglalás a Bit., a Bszt., valamint a Hpt. hatálya alá tartozó termékek és szolgáltatások rögzített telefonvonalon történő nyújtásának lehetőségéről (2018. júli. 20.)
 - Az írásbeliség kérdésköre a Hpt. Szabályozásának tükrében <https://www.mnb.hu/letoltes/irasbeliseg-kerdeskore-a-hpt-szabalyozasanak-tukreben.pdf>
 - Vezetői körlevél az elektronikus úton megkötött írásbeli szerződésekről, megtett írásbeli jognyilatkozatokról <https://www.mnb.hu/letoltes/ejognyil-korlevel.pdf>)
 - Az elektronikus bélyegző használata [http://alk.mnb.hu/data/cms2465506/tmp6294.tmp\(19063763\).pdf](http://alk.mnb.hu/data/cms2465506/tmp6294.tmp(19063763).pdf)
 - Az elektronikus szerződéskötés és annak formai követelményei [http://alk.mnb.hu/data/cms2465409/tmpAD39.tmp\(18864840\).pdf](http://alk.mnb.hu/data/cms2465409/tmpAD39.tmp(18864840).pdf)
 - A banki alkalmazott természetes személy részére kiállított minősített tanúsítvány alkalmas-e a Bank nevében történő aláírásra abban az esetben, ha az eszköz által létrehozott aláíráson a tanúsított magánszemély azonosító adatai szerepelnek. [http://alk.mnb.hu/data/cms2465501/tmp1D58.tmp\(19004064\).pdf](http://alk.mnb.hu/data/cms2465501/tmp1D58.tmp(19004064).pdf)
- 2017. évi LIII. törvény - a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról (Pmt.)
- 45/2018. (XII. 17.) MNB rendelet - a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról szóló törvény végrehajtásának az MNB által felügyelt szolgáltatókra és annak új tervezete
- 1/2018 (VI.29.) ITM rendelet a digitális archiválás szabályairól
- Pft. és Fnyhtv., stb.

A jelenleg hatályos jogszabályok jogalap, illetőleg célmegjelölése

- Rengeteg helyen hozzájárulás jogalapot határoz meg egy hosszú távú és folyamatos, jellemzően jelentős összegű kötelezettségvállalásra vonatkozó támogatott kölcsönszerződés előfeltételeként
 - 44/2019. (III. 12.) Korm. rendelet a babaváró támogatásról
 - 16/2016. (II. 10.) Korm. rendelet az új lakások építéséhez, vásárlásához kapcsolódó lakáscélú támogatásról
- **A célt határozza meg, melyhez vaskos adatkezelés szükséges**
 - **2017. évi LIII. törvény a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról pl.:**
 - belső kockázatértékelés készítése,
 - belső ellenőrző és információs rendszer (szűrő rendszer)
- **MIFID II szabályozás és a 2007. évi CXXXVIII. törvény a befektetési vállalkozásokról és az árutőzsdei szolgáltatókról, valamint az általuk végezhető tevékenységek szabályairól pl.:**
 - célpiac vizsgálat

A nem törvényben előírt, vagy elvárt adatkezelések

- **32/2014. (IX. 10.) MNB** rendelet a jövedelemarányos törlesztőrészlet és a hitelfedezeti arányok szabályozásáról - **a jövedelmi adatok kezelése**
- **4/2017. (III.13.)** MNB ajánlás a fogyasztékos ügyfelekkel kapcsolatos bánásmódról - **különleges adatkezelés??**
- **25/2018. (VII.5.)** MNB ajánlás a tőkepiacon irányadó termékjövähagyásra vonatkozó követelményekhez kapcsolódóan
- **2/2019. (II.13.)** MNB ajánlás a fogyasztóval szembeni követeléskezelési tevékenységről - **hozzájárulás visszavonása esetén??**
- **15/2019. (VII.9.)** MNB ajánlás a hitelkockázat méréséről, kezeléséről és kontrolljáról - **vaskos adatkezelés, adatelemzés**
- Lásd előző dián a kormányrendeletek - **hozzájárulás visszavonása esetén??**

- **VALID célok, megfelelő indoklás, érdekmérlegelési teszt, tájékoztatás, transzparencia, ugyanakkor nem alapjogi teszt!**
- **A jogkorlátozás valid célok érdekében történő adatkezelésben nyilvánulhat meg**
- **Nincs valós és érzékelhető hátrány az ügyfelek oldalán**
- **Gyakori indokok:**
 - Különféle felügyeleti, hatósági elvárásoknak való megfelelés érdekében végzett adatkezelések esetén
 - Az ügyfélélmény és kényelmi szolgáltatások esetén
 - Az esetleges jogérvényesítés esetére kezelt, tárolt adatok esetén

Milyen adatkezelések szükségesek egy online bankszámla szerződés megkötéséhez? I.

- **Leendő ügyfelek online térben személyes adatokat adnak meg a Bank számára a szerződés előkészítése érdekében**

A pénzforgalmi szolgáltatás nyújtásáról szóló 2009. évi LXXXV. törvény; 35/2017. (XII. 14.) MNB rendelet a pénzforgalom lebonyolításáról és az alább részletezett pénzmosási jogszabályok.

- **Ügyfél-átvilágítást végez a Bank**

2017. évi LIII. törvény a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról (Pmt.), illetőleg a 45/2018. (XII. 17.) MNB rendelet a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról szóló törvény végrehajtásának az MNB által felügyelt szolgáltatókra vonatkozó, valamint az Európai Unió és az ENSZ Biztonsági Tanácsa által elrendelt pénzügyi és vagyoni korlátozó intézkedések végrehajtásáról szóló törvény szerinti szűrőrendszer kidolgozásának és működtetése minimumkövetelményeinek részletes szabályairól (MNB rendelet) szabályai szerint.

- **Kiemelt közszereplő nyilatkozat** Pmt. szerint
- **Tényleges tulajdonos nyilatkozat** Pmt. szerint
- **FATCA nyilatkozat**

A hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 2013. évi CCXXXVII. törvény 126/A. §-a értelmében a Bank elvégezze - a Magyarország Kormánya és az Amerikai Egyesült Államok Kormánya között a nemzetközi adóügyi megfelelés előmozdításáról és a FATCA szabályozás végrehajtásáról szóló Megállapodás kihirdetéséről, valamint az ezzel összefüggő egyes törvények módosításáról szóló 2014. évi XIX. törvény alapján.

- **CRS nyilatkozat**

A pénzügyi számlákkal kapcsolatos információk automatikus cseréjéről szóló, illetékes hatóságok közötti többoldalú Megállapodás kihirdetéséről szóló 2015. évi CXCV. törvény; valamint az adó- és egyéb közterhekkel kapcsolatos nemzetközi közigazgatási együttműködés egyes szabályairól szóló 2013. évi XXXVII. törvény és az azt módosító 2015. évi CXCV. törvény (továbbiakban a fenti jogszabályok együttesen: CRS szabályozás) értelmében

Milyen adatkezelések szükségesek egy online bankszámla szerződés megkötéséhez? II.

- **A Bank automatizált módon vagy manuálisan feldolgozza az adatokat - döntést hoz a szerződéskötés kapcsán**
- **A Bank az Ügyfél elérhetőségeit használva szerződéskötés megelőző tájékoztatásokat ad át az ügyfélnek** (Pft., 2013. évi V. törvény a polgári törvénykönyvről és a 2013. évi CCXXXVII. törvény - a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról (Hpt.) szerint)
- **Írásbeli jognyilatkozat-tétel: sokféle megoldás elképzelhető pl. elektronikus aláírással, azonosított elektronikus úton** (2019.márc. 31. előtt Hpt szerinti fogalom), **valós idejű ügyfél-átvilágításra használt rendszerben stb.**
- **A szerződés hiteles másolatát átadja az ügyfél számára** (Hpt. Szerint)
- **MAJD: A Bank a szerződéses rendelkezéseknek megfelelően teljesíti a szerződést és eközben a adatokat kezel** (üzleti kapcsolat, szerződésből fakadó követelés megszűnését követő 8 év elteltéig a Pmt. Szerint)

45/2018. (XII. 17.) MNB rendelet szerinti módjai online térben

- Valós idejű ügyfél átvilágítás
- Nem-valós idejű ügyfél átvilágítás
- Nem-valós idejű ügyfél átvilágítás + KAÜ használata = Valós idejű ügyfél átvilágítás

Ügyfél-átvilágítás II. – Valós idejű ügyfél-átvilágítás folyamata

- Belépés a video-azonosítási rendszerbe (online adatmegadást, termékválasztást, tájékoztatást stb. követően, önkéntesen, szerződés megkötését megelőzően) Név megadása, a rendszerben már rögzített adatok és a személy összekapcsolása, tájékoztatás megadása (adatvédelmi, folyamati stb.)
- Az azonosítandó személyről fotó készítése
- Okmányok fotózása (arcképes igazolvány+ lakcímkártya lakcímet tartalmazó oldala)
- Okmány biztonsági elemeinek ellenőrzése
- Közhiteles személyi adat és lakcímnyilvántartásba való bekérdezés
- Az okmányon szereplő kép és a személy összevetése
- A mobiltelefonra és email címre azonosító kód küldése
- Különféle nyilatkozatok megtétele, megerősítése
- A folyamat zárása, időbélyegzés, zárt rendszerben, ügyfélhez kapcsoltnan tárolás

Ügyfél-átvilágítás III. - Nem valós ügyfél-átvilágítás szabályozása

Auditált elektronikus hírközlő eszköz útján

- Ügyfél, vagy tényleges tulajdonosa **nem stratégiai hiányosságokkal rendelkező, kiemelt kockázatot jelentő harmadik országban rendelkezik lakóhellyel vagy székhellyel,**
- az átvilágításban érintett ügyfél (...) **nem hajthat végre - havi összesen háromszázezer forintot meg nem haladó készpénzfelvételt kivéve - készpénzes ügyletet,** vagy az Európai Unió területén kívüli térséghez kapcsolódó átutalást addig, ameddig az ügyfél, a rendelkezésre jogosult, a képviselő vagy a meghatalmazott nem jelent meg személyesen az azonosítás és a személyazonosság igazoló ellenőrzése céljából, vagy nem történt meg a valós idejű ügyfél-átvilágítás, és
- az átvilágításban érintett ügyfél (...) **nem hajthat végre tízmillió forintot elérő vagy meghaladó ügyletet** addig, ameddig az ügyfél, a rendelkezésre jogosult, a képviselő vagy a meghatalmazott nem jelent meg személyesen az azonosítás és a személyazonosság igazoló ellenőrzése céljából, vagy nem történt meg a valós idejű ügyfél-átvilágítás.
- A szolgáltató az auditált elektronikus hírközlő eszköz útján végzett nem valós idejű ügyfél-átvilágítást olyan eszköz útján végzi, amely az ügyfélről az ügyfél-átvilágítás során készített **fényképet és az átvilágításhoz felhasznált okiratban szereplő képmást képes összehasonlítani** olyan módon, hogy az alapján kétséget kizáróan megállapítható, hogy az okmányban szereplő személy azonos a fényképfelvételen szereplő személlyel.
- Az ügyféllel a nem valós idejű **ügyfél-átvilágítás feltételeit részletesen meg kell ismertetni, és ahhoz kifejezetten hozzá kell járulnia,**
- az ügyfél-átvilágításnak **legalább kétfaktorosnak** kell lennie,
- a képátvitelt lehetővé tévő **elektronikus hírközlő eszköz képfelbontásának és a kép megvilágításának alkalmasnak kell lennie az ügyfél nemének, korának, arcjellemzőinek felismerésére és az ügyfél által bemutatott fényképes azonosító okmánnyal való összevetésre,** a bemutatott okmány biztonsági elemeinek azonosítására, valamint
- az ügyfél-átvilágítási folyamatnak **szabályozottnak és folyamatosan ellenőrzöttnek** kell lennie.

Nem valós idejű ügyfél-átvilágítás +

- az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól szóló 2015. évi CCXXII. törvény (a továbbiakban: Eüsztv.) 1. § 17. pont j) és l) alpontja szerint elektronikus ügyintézészt biztosító szervnek minősülő, az elektronikusan intézhető ügyek adatbázisában szereplő szolgáltató vagy
- az Eüsztv. 42/A. §-a szerint szolgáltatást igénybe vevő piaci szereplő végzi auditált elektronikus hírközlő eszköz útján, és annak során az ügyfél az Eüsztv. szerinti elektronikus azonosítási szolgáltatással azonosítja magát.

Bank további kötelezettségei:

- az ügyfél elektronikus azonosítását igénylő elektronikus kapcsolattartás során a belső piacon történő elektronikus tranzakciókhoz kapcsolódó elektronikus azonosításról és bizalmi szolgáltatásokról, valamint az 1999/93/EK irányelv hatályaon kívül helyezéséről szóló, 2014. július 23-i 910/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 8. cikk (2) bekezdése szerinti „jelentős” vagy „magas” biztonsági szintű elektronikus azonosítást követel meg,
- az auditált elektronikus hírközlő eszköz útján csatlakozik az elektronikus ügyintézés részletszabályairól szóló 451/2016. (XII. 19.) Korm. rendelet szerinti Központi Azonosítási Ügynök (a továbbiakban: KAÜ) szolgáltatáshoz, és annak segítségével biztosítja, hogy az ügyfél-átvilágítás során az ügyfél azonosítsa magát,
- az általa biztosított auditált elektronikus hírközlő eszköz útján a KAÜ-től visszakapott információk alapján ellenőrzi az ügyfél személyazonosságát, és
- az auditált elektronikus hírközlő eszköz használatával a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló 1992. évi LXVI. törvényben meghatározott, a személyazonosság igazolására alkalmas hatósági igazolványok nyilvántartásának igénybevételel ellenőrzi az ügyfél által bemutatott okmány érvényességét.

Bank nem hajtja végre az ügyfél-átvilágítást, ha az ügyfelet az átvilágítás során nem sikerül az elektronikus azonosítási szolgáltatással megfelelően azonosítani.

Hiányosságok

- **A 45/2018. (XII. 17.) MNB rendelet (2) bekezdése elvárja, hogy a 910/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 8. cikk (2) bekezdése szerinti „jelentős” vagy „magas” biztonsági szintű elektronikus azonosítás történjen meg.**
- **Jelenleg a KAÜ nem felel meg a „jelentős” vagy „magas” biztonsági szintű elektronikus azonosítás kritériumának – nincs két faktor.**
- **451/2016. (XII. 19.) Korm. rendelet - az elektronikus ügyintézés részletszabályairól 68/A-68/B. §§-ai különféle kivételeket állapítanak meg a szolgáltatás-nyújtás, a piaci szereplők általi igénybevétel kapcsán, pl.:**
 - veszélyezteti más igénybevevők vagy az érintett szolgáltatók információbiztonságát,
 - veszélyezteti az elektronikus ügyintézészt biztosító szervek részére nyújtott szolgáltatások megfelelő színvonalú biztosítását,
 - biztosítása aránytalan nehézséggel vagy költséggel járna (...)
- **Kizárólag akkor lehetséges ezen szolgáltatások (SZEÜSZ vagy KEÜSZ) igénybevétele, ha annak célja valamely közfeladat megvalósításához kapcsolódik.**
- **Még nem került kidolgozásra az a miniszteri rendelet, melyben meghatározzák a szolgáltatás díját.**